

SPIS ZAWARTOŚCI OPRACOWANIA

I.	CZĘŚĆ OPISOWA	
1.	Wstęp	s.3
2.	Historia	s.4
3.	Opis stanu obecnego	s.6
4.	Program prac konserwatorskich	s.9
II.	INWENTARYZACJA	s.12
1.	Wytyczne WUOZ TORUŃ	
2.	Plan sytuacyjny	1:1000/1:50000
3.	Inwentaryzacja stanu obecnego – rzut parteru i widoki elewacji - 2012	1:100/1:200
III.	KOLORYSTYKA ELEWACJI	s.17
1.	Projekt kolorystyki – elewacja północna	1:50
2.	Projekt kolorystyki – elewacja południowa	1:50
3.	Projekt kolorystyki – elewacja zachodnia	1:50
4.	Projekt kolorystyki – elewacja wschodnia	1:50
III.	FOTOGRAFIE	s.22
1.	Widok elewacji północnej	
2.	Widok elewacji zachodniej	
3.	Widok elewacji południowej	
4.	Widok elewacji wschodniej	
5.	Wewnętrzny fragment ganku	
6.	Widok wejścia w elewacji wschodniej	
7.	Ryzalit elewacji południowej z widocznym ponad nim zachowanym oknem krosnowym	
8.	Płycina i okno w elewacji północnej	
9.	Profil cokołu	
10.	Okno krosnowe	
11.	Okno skrzynkowe	
12.	Pseudoryzalit w elewacji wschodniej	
13.	Detal wykończenia dachu	
14.	Fragment zdobienia pseudoryzalitu w elewacji wschodniej	
15.	Balustrada tarasu elewacji zachodniej	
16.	Balustrada schodów elewacji wschodniej	
17.	Świetlik w dachu pałacu	
18.	Drzwi główne w elewacji zachodniej	
19.	Ościeżyna ramowo-płycinowa drzwi głównych	
20.	Drzwi w elewacji w elewacji południowej	
21.	Drzwi w elewacji wschodniej	
22.	Fragment głównego wejście w elewacji zachodniej	
23.	Cokół filarów ganku w elewacji zachodniej	
24.	Widok drzwi wewnętrznych hallu parteru	
25.	Widok posadzki w hallu parteru	
26.	Widok pomieszczenia głównego piwnic	
27.	Widok drzwi wewnętrznych wejściowych z hallu parteru	
28.	Widok schodów i drzwi wyjściowych z piwnic	
IV.	Załącznik w osobnym woluminie, kosztorys inwestorski	

I. CZĘŚĆ OPISOWA

1. Wstęp

Program prac konserwatorskich przygotowany dla pałacu w Brąchnówku powstał w związku z planowanymi pracami remontowymi elewacji, zmierzającymi do przywrócenia obiektowi walorów estetycznych z uwzględnieniem jego zabytkowego charakteru i ochrony wartości kulturowych.

Obecny właściciel – Gmina Chełmża – zakłada wykorzystanie pałacu jako miejsca skupiającego życie kulturalne (CIK) oraz siedzibę stowarzyszeń mających wpływ na rozwój aktywności mieszkańców Gminy.

Stan obiektu można ogólnie ocenić jako dobry, niemniej jednak obiekt wymaga kompleksowego remontu. Ze względu na duży zakres prac przewiduje się ich etapowanie. Remont elewacji wraz z wymianą stolarki okiennej uznać należy za początek większego programu restauracji i rewaloryzacji zespołu pałacowo-parkowego w Brąchnówku. Kolejne etapy objęte zostaną oddzielnymi opracowaniami.

Celem dokumentacji było ustalenie zasobu materiału zabytkowego i przygotowanie spójnego programu prac z wykorzystaniem wiedzy historycznej, technologicznej i budowlanej.

Rejestracja stanu obecnego, pomiary i fotografie wykonano w listopadzie 2008 roku.

Przy opisanu historii obiektu i ustaleniu kolejnych jego właścicieli korzystano z archiwaliów¹, ogólnych publikacji a także dokumentacji zgromadzonych w Urzędzie Wojewódzkiego Konserwatora Miejskiego w Toruniu². W opracowaniu uwzględniono zalecenia konserwatorskie wydane w listopadzie b.r. (nr WUOZ/T/UAB-5978/2008 z dn. 27 listopada 2008r.) a także podkład sytuacyjno -wysokościowy z zaznaczoną granicą ochrony konserwatorskiej oraz historyczne przekazy kartograficzne i ustne.

Zespół pałacowo-parkowy w Brąchnówku (gmina Chełmża) został wpisany do rejestru zabytków w listopadzie 1995 roku pod nr A/8/1-2 i z racji tej podlega ścisłej ochronie konserwatorskiej.

¹ Akta katastralne, Urząd Katastralny w Toruniu, dział Brąchnówko

² W opracowaniu posłużono się niepublikowanymi opracowaniami m.in.: L.Narębski, Karta ewidencyjna zabytków architektury i budownictwa: Pałac w Brąchnówku, 1995, archiwum WKZ, sygn.355

2. Historia

Historia terenu dzisiejszego Brąchnówka sięga czasów średniowiecznych. Po raz pierwszy w źródłach historycznych Brąchnówko (Franckenau Klein) zostało wymienione w latach 30-tych XV wieku jako własność rycerska w prokuratorstwie Bierzgłowskim. Właścicielami majątku byli dwaj rycerze: Clauco i Stefan von Frankenau. W 1452 roku część wsi była własnością Katarzyny Brąchnowskiej, natomiast w II połowie XVI wieku jako właściciele Brąchnówka zostali wymienieni Bartłomiej, Jakub i Paweł Lescy oraz Maciej Dorpowski. Lescy jako właściciele wsi występowali jeszcze na początku XVII wieku.

W XVII stuleciu w Brąchnówku znajdowały się 3 niezależne działy szlacheckie (dwór Zęgwirskiego, Widlickiego i Skurgiewskiego). Około 1706 roku poprzez wykupienie poszczególnych części majątek został scalony przez Ciesielskiego. W 1758 roku, kolejny właściciel Brąchnówka, Piotr Lewalski sprzedał majątek Antoniemu Załuskowskiemu. Po jego śmierci w 1767 roku majątek odziedziczyli synowie Józef i Ignacy, którzy w 1788 roku sprzedali majątek Polikarpowi Kolbe. Do 1824 roku Brąchnówko należało do wdowy Katarzyny Kolbe.

W roku 1850 właścicielem majątku został Julian August Łaszewski wraz z żoną Emilią z Prądyńskich. Ich synem był Stefan Łaszewski (1862-1924), pierwszy, po odzyskaniu w 1920 roku niepodległości, Wojewoda Pomorski, działacz narodowy, społeczny i oświatowy. Julian Łaszewski po śmierci żony sprzedał Brąchnówko w 1862 roku Emilowi Schedlin-Czarlińskiemu.

Budowa pałacu w Brąchnówku wiązana jest z przejęciem majątku przez rodzinę Czarlińskich (Schedlin-Czarlińskich). W 1862 roku majątek zakupił Emil Czarliński (ur. 1833 – zm. 1913) i to on uznawany jest za budowniczego pałacu. W 1913 roku, czyli po śmierci Emila Czarlińskiego) majątek został przejęty przez jego syna Wincentego. Od 1929 roku kolejnym właścicielem z rodu Czarlińskich był Leon i pozostał nim aż do wybuchu II wojny światowej. W pierwszych miesiącach wojny Leon Czarliński został pojmany i rozstrzelany w lasach Barbarki. 21 lutego 1942 dobra przejęła Rzesza Niemiecka, a od 1947 roku stały się własnością Skarbu Państwa Polskiego.

Obecnym właścicielem jest Urząd Gminy Chełmża. Mieści się tu Wiejskie Stowarzyszenie Kulturalno-Oświatowe „Edukacja i Przyszłość”, Fundacja Ziemia Gotyku LGD oraz Centrum Inicjatyw Kulturalnych Gminy Chełmża.

Samo założenie pałacowe powstało w połowie wieku XIX. W archiwaliach zachowało się zgłoszenie ukończenia budowy pałacu w 1866 roku oraz naniesienie go na mapę w 1867 roku. Wtedy też wytyczono obszar parku i drogę Browina-Brąchnówko biegnącą wokół parku. Charakterystyczny łuk drogi powstał zapewne wraz z pierwszymi zabudowaniami.

Nieznany jest architekt, który zaprojektował budowlę. Wykazał się on jednak dobrą znajomością form klasycystycznych. W tym stylu została wzniesiona także kaplica grobowa rodziny Czarlińskich w parafialnej dla Brąchnówka Grzywnie. Pałac jest pozostałością większego założenia majątku, na który składały się budynki mieszkalne i gospodarcze (dziś już nieistniejące) leżące między Browiną oraz między Brąchnówkiem a Brąchnowem. Były to zapewne budynki w modnym ówczesnie stylu neogotyku.

Sam pałac, zbudowany w stylu neoklasycyzmu jest wyrazem zainteresowań sztuką antyczną i świadczy o wysublimowanym smaku artystycznym Czarlińskich. Jednocześnie klasycystyczna forma o wyważonych proporcjach wyróżniała się na tle innych eklektycznych budowli powstających w okolicy. Założenie pałacowo-parkowe w Brąchnówku łączy wilę włoską z parkiem o cechach angielskich. W pałacu znajdowała się m.in. bogata biblioteka, którą opiekował się Wojciech Kętrzyński.

W 1910 roku przebudowano pałac w zakresie zmian układów komunikacyjnych - powstały wtedy m.in. schody i taras od strony Browiny (dziś niezachowane). Szkicowe w swym charakterze rysunki sprzed przebudowy nie ujawniają istnienia jakichkolwiek elementów dodanych w obrysie budynku, pokazując plan pałacu na rzucie kwadratu.

Z mapy topograficznej z początku XX w. nie wynika, że park był otoczony ogrodzeniem trwałym, należy jednak domniemywać, że na wjeździe do dworu znajdowała się pierwotnie ozdobna brama, wbudowana w ogrodzenie, wytyczające obszar założenia. Przypuszczenia te potwierdzają dwa zachowane sześcioboczne piedestały przy wjeździe na teren obiektu.

Pocztówka archiwalna z widokiem pałacu w Brąchnówku z pocz. XX wieku. [zbiory prywatne]

3. Opis stanu istniejącego

SYTUACJA: Brąchnówko położone jest na trasie między Chełmżą a Pigzą. Zespół pałacowo-parkowy znajduje się na południe od szosy. Pałac położony jest pośrodku parku.

Obiekt wolnostojący, założony na planie regularnego kwadratu.

Wysokość budynku 7,15 m do gzymsu koronującego.

Szerokości elewacji ok. 18,3 m.

Budynek przykryty dachem czterospadowym o małym nachyleniu połaci, zwieńczony belwederem /światlik/.

Kubatura 1649,4 m³.

Łączna powierzchnia użytkowa ok. 272,7 m².

MATERIAŁ I KONSTRUKCJA:

Ściany – murowane z cegły pełnej, maszynowej, na zaprawie wapienno-cementowej; obustronnie tynkowane; tynki cementowo-wapienne; wewnętrzne ścianki działowe o konstrukcji ryglowej, odeskowane, tynkowane na trzcinie; część ścianek objanych płytą pilśniową

Stropy – w piwnicy stop odcinkowy; w ganku - odcinkowy na belkach stalowych; w pozostałych pomieszczeniach stropy belkowo-wsuwkowe tynkowane na podsufitce

Więźba dachowa – drewniana, wieszarowo-stolcowa

Dach – czterospadowy o zbliżonych powierzchniowo połaciach; pośrodku pseudobelweder którego ściany od strony wschodniej i zachodniej przeprute oknami

Pokrycie dachowe – papa na pełnym deskowaniu

Posadzki, podłogi – w piwnicy posadzka betonowa; w hallu posadzka z płytek kamiennych układanych w ukośną szachownicę; podłogi deskowe

Schody – zewnętrzne betonowe, jednobiegowe;

główna klatka schodowa drewniana zabiegowa, stopnice o profilowanych noskach, podstopnice płycinowe; policzek przyścienny profilowany; balustrada tralkowa, tralki cienkie toczone; słupek początkowy o przekroju okrągłym, z wydzieloną częścią cokołową i zwieńczeniem.

Otwory okienne - w formie prostokątów stojących, od strony zewnętrznej zamknięte płasko, od strony wewnętrznej zwieńczone łukami odcinkowymi; od zewnątrz otwory w architektonicznych obramieniach. W przyziemiu obramienia w formie pilastrów o gładkich trzonach stojących na gzymsie parapetowym i podtrzymujących odcinki belkowania. Okna mezzanina flankowane pilastrami stojącymi na gzymsie międzykondygnacyjnym, kapitele na wysokości gzymsu wieńczącego.

Stolarka okienna – drewniana; okna przyziemia o konstrukcji skrzynkowej; okna 4 kwaterowe, rozwierane; z profilowanym ślemieniem i listwą przyrywkową. Dwie górne

kwatery zbliżone do kwadratu, dwie dolne w formie stojących prostokątów z pojedynczą poziomą szczeliną pośrodku kwatery.

Jedno okno mezzanina (w elewacji północnej) o konstrukcji krosnowej ze stałym słupkiem i dwiema szczelinami poziomymi dzielącymi skrzydło na 3 pola. Pozostałe okna mezzanina wymienione na skrzynkowe 4 kwaterowe z profilowanym ślemieniem i listwą przymykową.

Drzwi - Otwory drzwiowe prostokątne; drzwi zewnętrzne jak i wewnętrzne o konstrukcji ramowo-płycinowej.

W elewacji zachodniej drzwi oryginalne o konstrukcji ramowo-płycinowej ze stałym nadświetłem dzielonym pionową listwą na dwa pola. Skrzydło drzwiowe złożone z trzech płycin jedna nad drugą; w układzie jedna środkowa w kształcie stojącego prostokąta, flankowana dwiema kwadratowymi. Pozostałe stolarki drzwiowe wymienione.

RZUT

Budynek na rzucie zbliżonym do kwadratu, z wysuniętym portykiem od strony zachodniej wspartym na filarach, przybudówką wejściową od strony południowej, oraz pseudoryzalitem w elewacji wschodniej. Do północnego skraju elewacji wschodniej wtórnie dostawione schody z podestem prowadzące do tylnego wejścia. Wnętrze trójtraktowe w układzie wsch-zach. Za głównym wejściem hall ze schodami prowadzącymi na piętro, skomunikowany z trzema sąsiednimi pomieszczeniami. Układ pomieszczeń amfiladowy.

BRYŁA

Zwarta; budynek podpiwniczony, parter wysoki, piętro o charakterze mezzanina; budynek zamknięty czterospadowym dachem z pseudobelwederem, przeprutym oknami od strony wschodniej i zachodniej. Dominantą od strony zachodniej jest mocno wysunięty portyk; od południa dostawiona przybudówka zamknięta dwuspadowym dachem.

ELEWACJE

Elewacja frontowa – zachodnia: 2-kondygnacyjna, 4-osiowa z centralnie umieszczonym portykiem wspartym na filarach, podtrzymującym taras górnego piętra; posadowiona na gładkim cokole, partia przyziemia boniowana zdwojonymi żłobieniami, okna skrajnych osi w architektonicznych oprawach, w formie pilastrów o gładkich trzonach stojących na gzymsie parapetowym i podtrzymujących odcinki belkowania. Główne drzwi wejściowe umieszczone na drugiej osi od południa. Przyziemie oddzielone od mezzanina gzymsem międzykondygnacyjnym, na którym opierają się pilastry flankujące okna górnego piętra, ich kapitele na wysokości gzymsu wieńczącego. Pola ściany pomiędzy oknami mezzanina

tynkowane fakturalnie. Elewacja zwieńczona silnie wysuniętym okapem dachu, wspartym na końcówkach krokwi.

Elewacja wschodnia - 2-kondygnacyjna, 5-osiowa z centralnie umieszczonym pseudoryzalitem w przyziemiu i wejściem umieszczonym na skrajnej osi od północy poprzedzonym schodami ze spocznikiem.

Elewacja posadowiona na gładkim cokole; partia przyziemia boniowana zdwojonymi żłobieniami, okno skrajnej południowej osi w architektonicznej oprawie, w formie pilastrów o gładkich trzonach stojących na gzymsie parapetowym i podtrzymujących fragment belkowania. Środkowe okna zblokowane, objęte pilastrami podtrzymującymi architrav, tworząc pseudoryzalit. Oprawa wejścia analogiczna. Przyziemie oddzielone od mezzanina gzymsem międzykondygnacyjnym, na którym opierają się pilastry flankujące okna górnej kondygnacji, ich kapitele na wysokości gzymsu wieńczącego. Pola ściany pomiędzy oknami mezzanina tynkowane fakturalnie. Elewacja zwieńczona silnie wysuniętym okapem dachu, wspartym na końcówkach krokwi.

Elewacja południowa - 2-kondygnacyjna, 6-osiowa z przybudówką (ryzalitem) zamkniętą dwuspadowym dachem.

Elewacja wraz z ryzalitem posadowione na gładkim cokole; w partii cokołu ryzalitu dwa okna doświetlające piwnicę. Przyziemie boniowane zdwojonymi żłobieniami. Okna przyziemia w architektonicznych oprawach, w formie pilastrów o gładkich trzonach stojących na gzymsie parapetowym i podtrzymujących odcinki belkowania. W ryzalicie dwa okna w opaskach z płyciną ponad nadprożem. Ryzalit zwieńczony trójkątnym tympanonem na wysokości gzymsu międzykondygnacyjnego. Okna mezzanina w tynkowanych opaskach, górny fragment opasek na wysokości gzymsu wieńczącego. Pola ściany pomiędzy oknami mezzanina tynkowane fakturalnie. Elewacja zwieńczona silnie wysuniętym okapem dachu, wspartym na końcówkach krokwi.

Elewacja północna - 2-kondygnacyjna. Elewacja posadowiona na gładkim cokole. Przyziemie boniowane zdwojonymi żłobieniami. Cztery okna przyziemia rozmieszczone symetrycznie względem środkowej osi w architektonicznych oprawach, w formie pilastrów o gładkich trzonach stojących na gzymsie parapetowym i podtrzymujących odcinki belkowania. Przyziemie oddzielone od mezzanina gzymsem międzykondygnacyjnym, na którym opierają się pilastry flankujące pięć okien górnego piętra, ich kapitele na wysokości gzymsu wieńczącego. Pola ściany pomiędzy oknami mezzanina tynkowane fakturalnie. Elewacja zwieńczona silnie wysuniętym okapem dachu, wspartym na końcówkach krokwi.

4. PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

Planowane prace remontowe mają na celu wykonanie niezbędnych napraw, poprawę estetyki obiektu oraz przystosowanie dla nowych celów użytkowych. Koncepcja prac konserwatorskich pałacu w Brachnówku, zakłada na obecnym etapie wymianę stolarek okiennych i drzwiowych oraz remont elewacji, wynikające z potrzeby ochrony wartości kulturowych obiektu. W trakcie prac remontowo-konserwatorskich utrzymana zostanie ogólna bryła obiektu oraz istniejący kostium architektoniczny.

Ze względu na wpisanie obiektu do rejestru zabytków zakres i rodzaj prac zostanie uzgodniony z Urzędem Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, zaś ich przebieg odbywać się pod nadzorem konserwatorskim.

4.1. Podstawowa dyspozycja elewacji

Dyspozycja elewacji nie ulega zmianie.

Utrzymane zostają wszystkie dotychczasowe otwory okienne i drzwiowe, bez zmiany ich wykroju i proporcji wraz z ich opracowaniem architektonicznym w postaci opasek okiennych, fryzów, pilastrów, gzymsów itp.

4.2 Tynki i kolorystyka

Wstępne badania mające na celu zrewidowanie stanu technicznego murów, wykończenia tynkarskiego i detalu architektonicznego wykazały ubytki tynków, zniekształcenia elementów profilowanych (opasek, gzymsów), nawarstwienia powłok malarskich a przede wszystkim odspojenia warstw tynkarskich. Oszacowano, że fragmentarycznie konieczne będzie usunięcie odspojonych i rozwarstwionych warstw a następnie nałożenie nowych wypraw tynkarskich.

Po usunięciu luźnych tynków należy położyć tynk podkładowy na bazie wapna trasowego, następnie tynk wykończeniowy. Należy zrekonstruować fragmenty opasek okiennych, gzymsów, pilastrów „metodą ciągniętą” przy pomocy materiałów stosowanych przy obiektach historycznych. Elementy detalu architektonicznego uzupełnione zostaną w oparciu o zachowany materiał zabytkowy.

KOLORYSTYKA

Wykończenie malarskie wykonać farbami silikatowymi.

Proponuje się wykonanie kolorystyki w odcieniach piaskowo-beżowych przy założeniu, że elewacje wykonane zostaną w odcieniach ciemniejszych a detal architektoniczny w odcieniach jaśniejszych. Przewiduje się, zastosowanie dwóch odcieni dla detalu architektonicznego – gzymsy, filary, obramienia płycin na poziomie mezzanina w odcieniu beżowym a pilastry flankujące okna wraz z odcinkami belkowania będą w kolorze białym. Dzięki zastosowaniu walorowego zróżnicowania kolorystycznego wydobyta zostanie architektoniczna wielopłaszczyznowość obiektu.

Według wzornika ISPO

Kolor lica ścian: **240/12**

Kolor detalu architektonicznego **240/33 i biała – wg projektu**

Kolor stolarki okiennej **240/44** (odcień perłowy)

Kolor stolarki drzwiowej **RAL 1019**

Kolor blacharki i elementów metalowych **RAL 8025**

Szczegółowe rozwiązania kolorystyczne ukazano na projekcie kolorystyki –
(por. rysunki od nr 1 do nr 4)

4.3 Stolarka okienna i drzwiowa

Istniejąca stolarka okienna i drzwiowa została wymieniona na nową, drewnianą z uwzględnieniem pierwotnego podziału, kształtu i profilowań.

W otworach okiennych przyziemia zamontowana została stolarka okienna o konstrukcji skrzynkowej. Okna posiadają profilowane ślepię i listwę przymykową dzielące okno pod względem konstrukcyjnym i plastycznym na 4 kwatery w proporcjach 1:2. Dolne, większe kwatery zostaną podzielone nie konstrukcyjnym szprosem poziomym na dwa pola.

W otworach okiennych mezzanina przywrócona została stolarka okienna o konstrukcji krosnowej na podstawie jednego zachowanego okna w elewacji północnej w drugiej osi od wschodu. Okno posiada słupek o przekroju wałka, a rozwieralne skrzydła są podzielone dwoma nie konstrukcyjnymi szprosami na trzy pola (fot. 10 ukazuje oryginalne okno krosnowe stanowiące podstawę rekonstrukcji). Rekonstruowane okno osadzone zostało za węgarkiem. Dla zachowania współczesnych standardów

izolacyjnych, termicznych i akustycznych zakłada się wykonanie dodatkowego skrzydła od strony wewnętrznej (jedna szyba, bez podziałów).

Przewiduje się zachowanie w elewacji zachodniej oryginalnych drzwi o konstrukcji ramowo-płycinowej ze stałym nadświetłem dzielonym pionową listwą na dwa pola. Skrzydło drzwiowe złożone z trzech płycin jedna nad drugą; w układzie jedna środkowa w kształcie stojącego prostokąta, flankowana dwiema kwadratowymi.

Istniejącą stolarkę drzwiową należy oczyścić z warstw malarskich sposobem mechanicznym i chemicznym (np. Skansol). Przy usuwaniu warstw malarskich należy zachować ostrożność, by nie uszkodzić profilowania. Następnie stolarkę należy zaimpregnować preparatami na bazie oleju lnianego z dodatkami grzybobójczymi oraz drewnoochronnymi (np. firmy Tikkurilla) i malować farbą kryjącą, półmatową, na kolor RAL 1019.

Pozostałe stolarki drzwiowe zostaną wymienione na nowe przy uwzględnieniu konstrukcji ramowo-płycinowej oraz plastycznego podziału, dostosowanego do zachowanych drzwi w elewacji zachodniej.

4.4. Pozostałe elementy fasady

- Przewiduje się wymianę obecnej metalowej balustrady tarasu na nową murowaną. Pozostaną istniejące słupki a pomiędzy nimi zastosowane będzie murowane wypełnienie płycinowe lub balustrada metalowa ujednolicona z balustradą schodów elewacji pn.

- Opracowanie blacharskie

Gzymsy kordonowe, gzymsy koronujące, parapety okien wykończyć blachą tytan cynk naturalnie patynowaną.

- rury spustowe i rynny dostosować kolorystycznie do całości fasady – pomalować na kolor RAL 8025.

- inne metalowe elementy pomalować na kolor RAL 8025.

UWAGA:

Ze względu na wpisanie zespołu pałacowo-parkowego w Brąchnówku (gmina Chełmża) do rejestru zabytków i objęcie go ścisłą ochroną konserwatorską prace remontowe powinny być wykonywane przez osoby o odpowiednich kwalifikacjach bądź uprawnieniach a ich przebieg odbywać się pod nadzorem konserwatorskim.